

PROGRAM PROFILAKTYKI
ZESPOŁU SZKÓŁ SPECJALNYCH
STOWARZYSZENIA HANDICAP

Z uwagi na specyfikę funkcjonowania dzieci i młodzieży z niepełnosprawnością intelektualną czynniki ryzyka w tej grupie różnią się nieco od czynników ryzyka obserwowanych w grupie zdrowych rówieśników. Oprócz zagrożeń charakterystycznych dla współczesnego świata, dzieci z niepełnosprawnością są w większym stopniu niż w populacji ogólnej zagrożone m.in. niepowodzeniami w nauce, nieprawidłowym rozwojem osobowości, problemami w funkcjonowaniu społecznym. Powszechne w tej grupie są trudności dotyczące:

- porozumiewania się (utrudnienia rozumienia mowy, zaburzenia artykulacyjne, ograniczenie słownika czynnego)
- prawidłowego myślenia (zaburzenia umiejętności przewidywania, wnioskowania przyczynowo – skutkowego, niski krytycyzm)
- motywacji (agresja, upór, brak umiejętności współpracy, trudności w kierowaniu własnym postępowaniem)
- równowagi emocjonalnej (stany lękowe, zaburzenia napędu psychoruchowego, zaburzenia nerwicowe, częsta lepkość emocjonalna)

Celem podjętej profilaktyki będzie wspomaganie rozwoju prawidłowej osobowości, w tym postaw akceptacji i radzenia sobie z własną niepełnosprawnością, rozwijanie autonomii i samodzielności a także wdrażanie do funkcjonowania społecznego, rozumienia i przestrzegania norm społecznych. Profilaktyka obejmuje także sferę funkcjonowania poznawczego, gdyż współwystępujące deficyty dziecka często hamują lub utrudniają osiągnięcie przez ucznia optymalnego poziomu rozwoju. Podobnie rodzina dziecka z niepełnosprawnością staje przed szeregiem wyzwań wyznaczonych przez specyficzne potrzeby i trudności w wychowaniu, dlatego też Program Profilaktyki obejmuje także i ten obszar. Dodatkowo uczniowie Zespołu Szkół narażeni są także na zjawiska odnoszące się do patologii życia społecznego. Fakt niepełnosprawności wpływa znacząco na funkcjonowanie dzieci młodzieży nią dotkniętych i sprawia, że są oni przez większość czasu pod opieką bądź to rodziców bądź szkoły, dlatego mają ograniczony dostęp do środków odurzających takich jak narkotyki, alkohol, papierosy. Nie znaczy to jednak, że nie stykają się w ogóle z tym problemem. Jednocześnie kończąc edukację w naszej placówce narażeni są oni na wpływ tych lub innych niebezpiecznych zjawisk występujących w świecie, dlatego też w programie profilaktyki zawarte są także treści mówiące o tychże zjawiskach patologii życia społecznego.

Główne cele Programu Profilaktyki Zespołu Szkół:

- budowanie atmosfery zaspokajającej potrzeby, bezpieczeństwa i akceptacji,
- promowanie postawy zdrowego stylu życia wśród dzieci i młodzieży,
- kształtowanie postaw i wpajanie wiadomości dotyczących zasad bezpieczeństwa oraz zapoznanie z metodami postępowania w sytuacji zagrożenia,
- wspomaganie rozwoju prawidłowej osobowości, w tym postaw akceptacji i radzenia sobie z własną niepełnosprawnością oraz adekwatnej samooceny,
- wspomaganie rozwoju społecznego ucznia i wdrażanie do aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym,
- udzielanie wsparcia rodzinom dzieci z niepełnosprawnością,
- profilaktyka niepowodzeń szkolnych.

Realizatorzy programu i ich zadania.

Dyrekcja szkoły:

- podejmuje kroki związane z kontrolą i usuwaniem przyczyn wywołujących niepowodzenia szkolne i zaburzenia w zachowaniu uczniów,
- inspiruje organizacje różne form wyrównywania i kompensacji tych niepowodzeń,
- zabezpiecza warunki bazowe i organizacyjne dla prowadzenia pracy szkoły w zakresie profilaktyki,
- współpracuje z instytucjami i organizacjami pozaszkolnymi, które w swej działalności podejmują problemy związane z ochroną młodzieży przed demoralizacją,
- czuwa nad prawidłową realizacją zadań szkoły w zakresie profilaktyki.

Psycholog szkolny:

- realizuje programy profilaktyczno – wychowawcze,
- współdziała w diagnozowaniu potrzeb środowiska uczniów, rodziców i nauczycieli oraz w diagnozowaniu rzeczywistych problemów występujących na terenie szkoły (problemy dzieci i młodzieży przejawiające się w zachowaniu uczniów, problemy edukacyjne, wychowawcze, problemy zgłaszane przez rodziców).

Wychowawca:

- prowadzi diagnozę problemu,
- współpracuje z instytucjami i organizacjami zajmującymi się ochroną dzieci i młodzieży przed demoralizacją,
- inicjuje podejmowanie na zebraniach rady pedagogicznej i spotkaniach z rodzicami tematyki psychologicznej, pedagogicznej i prawnej związanej z problemami rozwojowymi dzieci i młodzieży,
- czuwa nad rozwijaniem różnych form przeciwdziałania alkoholizmowi i narkomanii wśród uczniów,
- organizuje celowe spotkania z rodzicami,
- pozyskuje materiały i środki dydaktyczne do edukacji prozdrowotnej,

Świetlica szkolna:

- wspiera wychowawców klas w ich działaniach kontynuując pracę profilaktyczną na zajęciach.

Pracownicy administracji i obsługi:

- dbają o bezpieczne warunki uczniów w szkole i w jej otoczeniu,
- ściśle współpracują z dyrekcją szkoły i nauczycielami w realizacji zadań wychowawczych i profilaktycznych

Zadania Zespołu Szkół Specjalnych Stowarzyszenia Handicap na poszczególnych etapach kształcenia.

I. Zadania dla szkoły podstawowej

1. Promocja zdrowego stylu życia:

- kształtowanie czynności samoobsługowych i nawyków higienicznych,
- promowanie zasad prawidłowego żywienia i stosowania ich w praktyce,
- promowanie spędzania wolnego czasu w aktywny sposób,
- promowanie postaw proekologicznych

2. Wspomaganie rozwoju osobowości

- tworzenie warunków niezbędnych do zapewnienia uczniowi komfortu psychicznego, poczucia bezpieczeństwa i akceptacji, nawiązania pozytywnego kontaktu emocjonalnego nauczyciela z uczniem,
  - kształtowanie adekwatnej samooceny,
  - kształtowanie postawy samodzielności, i autonomii,
  - rozwijanie umiejętności ponoszenia osobistej odpowiedzialności za swoje czyny, decyzje,
  - kształtowanie samodzielności w zaspokajaniu własnych potrzeb życiowych,
  - rozwijanie umiejętności radzenia sobie w sytuacjach trudnych,
  - stwarzanie warunków do rozwoju zdolności i zainteresowań- kształtowanie umiejętności rozumienia własnych uczuć i uczuć innych ludzi,
  - praca nad tworzeniem pozytywnego obrazu siebie, swoich możliwości i zdolności,
- #### 3. Udział w życiu społecznym
- stwarzanie możliwości uczestniczenia w różnych formach życia społecznego,
  - kształtowanie rozumienia i przestrzegania zasad współżycia społecznego
  - uczenie zaradności w życiu codziennym adekwatnie do indywidualnego poziomu sprawności i umiejętności,
  - kształtowanie umiejętności komunikowania się z otoczeniem.
  - uczenie asertywności, kształtowanie postaw asertywnych oraz uświadamianie korzyści płynących z zachowań asertywnych,

- tworzenie sytuacji wychowawczych umożliwiających doświadczanie relacji społecznych, przygotowanie do pełnienia ról społecznych
- umożliwianie uczniowi udziału w różnych wydarzeniach społecznych i kulturalnych w roli odbiorcy i twórcy kultury, uczenie przy tym wyrażania swoich przeżyć i emocji,

4. Zapobieganie zagrożeniom

- wpajanie uczniom zasad bezpieczeństwa i higieny oraz wdrażanie do dbałości o bezpieczeństwo swoje i innych,
- dostarczanie informacji na temat sposobów unikania potencjalnie niebezpiecznych przedmiotów, substancji i osób,
- kształtowanie właściwej postawy dotyczącej zakazu samodzielnego zażywania leków i stosowania środków chemicznych (np. środków czystości),
- wdrażanie zasad bezpiecznego poruszania się po drogach i korzystania ze środków komunikacji,
- wskazywanie możliwości szukania pomocy w trudnych sytuacjach u odpowiednich osób, uczenie umiejętności proszenia o taką pomoc,
- kształtowanie umiejętności identyfikacji sytuacji, w której należy wezwać pomoc służb ratowniczych i/lub policji oraz nauka korzystania z numerów telefonów alarmowych,
- popularyzowanie wiedzy o szkodliwości środków odurzających,
- ukazywanie korzyści i niebezpieczeństw wynikających z korzystania z komputera, Internetu i multimedialnych

5. Zapobieganie niepowodzeniom szkolnym

- stwarzanie przyjaznej atmosfery w szkole i klasie
  - dostosowanie wymagań, form i metod pracy do możliwości psychofizycznych uczniów,
- zapewnienie możliwości uczestnictwa w zajęciach wspomagających rozwój psychofizyczny ucznia,
- stwarzanie uczniom możliwości osiągnięcia sukcesów na miarę jego możliwości i rekompensowania słabych stron na innych płaszczyznach życia społecznego, kulturalnego czy w sporcie,
- kształtowanie odpowiednich postaw wobec obowiązków szkolnych,
- motywowanie uczniów do nauki szkolnej i świadomego zaangażowania się w wypełnianie obowiązków uczniowskich,
- Zapoznavanie uczniów z zasadami efektywnego uczenia się.

6. Wsparcie rodzin dziecka niepełnosprawnego

- rozpoznanie i diagnozowanie problemów środowiska rodzinnego
- organizowanie pomocy w ramach rozpoznanych problemów (np. pomoc psychologiczna i pedagogiczna, instruktaż, inne),
- podnoszenie wiedzy i kompetencji rodziców poprzez organizowanie szkoleń, pogadanek, rozmów, udzielanie instruktażu,
- udzielanie pomocy psychologicznej w przypadku sytuacji kryzysowych

II. Zadania dla gimnazjum

1. Promocja zdrowego stylu życia:

- tworzenie nawyku aktywności ruchowej i kształtowania umiejętności samodzielnego organizowania aktywnego wypoczynku i rekreacji,
- wdrażanie nawyków higieny osobistej i dbałości o estetyczny wygląd,
- wdrażanie zasad zdrowego odżywiania i stosowanie ich w praktyce,
- utrwalanie wiedzy o rozwoju człowieka - ze szczególnym uwzględnieniem aspektu seksualności,
- promowanie postaw proekologicznych

2. Wspomaganie rozwoju osobowości

- tworzenie warunków niezbędnych do zapewnienia uczniowi komfortu psychicznego, poczucia bezpieczeństwa i akceptacji, nawiązania pozytywnego kontaktu emocjonalnego nauczyciela z uczniem,
- rozwijanie autonomii ucznia i dążenie do uzyskania przez niego maksymalnego stopnia niezależności
- rozwijanie poczucia własnej wartości i akceptacji pozytywnych aspektów własnego dojrzewania i rozwoju,
- kształtowanie umiejętności rozumienia własnych uczuć i uczuć innych ludzi,
- pomoc w rozwoju pozytywnego, realistycznego obrazu siebie, swoich możliwości i zdolności,
- stworzenie warunków do rozwijania zdolności i zainteresowań

3. Udział w życiu społecznym

- nauka zasad współżycia społecznego, poszanowanie godności, uprzejmość i życzliwość
- stwarzanie możliwości uczestniczenia w różnych formach życia społecznego, przy znajomości i przestrzeganiu ogólnie przyjętych norm współżycia
- tworzenie sytuacji wychowawczych umożliwiających doświadczanie relacji społecznych, przygotowanie do pełnienia ról społecznych, wzmacnianie pozytywnych przeżyć związanych z pełnionymi rolami
- tworzenie sytuacji sprzyjających poznawaniu otoczenia, w którym przebywa uczeń, instytucji i obiektów, z których będzie w przyszłości korzystał,
- uczenie zaradności w życiu codziennym adekwatnie do indywidualnego poziomu sprawności i umiejętności,
- utrwalanie nawykowego stosowania form grzecznościowych
- uczenie asertywności, kształtowanie postaw asertywnych oraz wskazywanie korzyści płynących z zachowań asertywnych
- nauka radzenia sobie z przejawami agresji, nietolerancji
- poznawanie prawa i konsekwencji jego łamania
- kształtowanie umiejętności komunikowania się z otoczeniem
- wdrażanie do samodzielnego wykonywania czynności związanych z samoobsługą, budzenie chęci pomocy innym,

4. Zapobieganie zagrożeniom

- ukazywanie korzyści i niebezpieczeństw wynikających z korzystania z Internetu oraz nauka właściwych zachowań w ramach kontaktów w sieci
- dostarczanie informacji na temat sposobów unikania potencjalnie niebezpiecznych przedmiotów, substancji i osób
- kształtowanie właściwej postawy dotyczącej zakazu samodzielnego zażywania leków i stosowania środków chemicznych (np. środków czystości),
- popularyzowanie wiedzy o szkodliwości środków odurzających.

5. Zapobieganie niepowodzeniom szkolnym

- stwarzanie przyjaznej atmosfery w szkole i klasie
- dostosowanie wymagań, form i metod pracy do możliwości psychofizycznych uczniów,
- zapewnienie możliwości uczestnictwa w zajęciach wspomagających rozwój psychofizyczny ucznia,

- stwarzanie uczniom możliwości osiągnięcia sukcesów na miarę jego możliwości i rekompensowania słabych stron na innych płaszczyznach życia społecznego, kulturalnego czy w sporcie,
- kształtowanie odpowiednich postaw wobec obowiązków szkolnych,
- motywowanie uczniów do nauki szkolnej i świadomego zaangażowania się w wypełnianie obowiązków uczniowskich,
- Zapoznavanie uczniów z zasadami efektywnego uczenia się.
- uatrakcyjnienie zajęć poprzez wprowadzanie nowych metod i form pracy, w tym metod aktywizujących.

6. Wsparcie rodzin ucznia niepełnosprawnego

- rozpoznanie i diagnozowanie problemów środowiska rodzinnego
- organizowanie pomocy w ramach rozpoznanych problemów (np. pomoc psychologiczna i pedagogiczna, instruktaż, inne),
- podnoszenie wiedzy i kompetencji rodziców poprzez organizowanie szkoleń, pogadanek, rozmów, udzielanie instruktażu,
- udzielanie pomocy psychologicznej w przypadku sytuacji kryzysowych

III. Zadania dla szkoły przysposabiającej do pracy

1. Promocja zdrowego stylu życia:

- tworzenie nawyku aktywności ruchowej i kształtowania umiejętności samodzielnego organizowania aktywnego wypoczynku i rekreacji,
- wdrażanie nawyków higieny osobistej i dbałości o estetyczny wygląd,
- wdrażanie zasad zdrowego odżywiania i stosowanie ich w praktyce,
- utrwalanie wiedzy o rozwoju człowieka - ze szczególnym uwzględnieniem aspektu seksualności,
- promowanie postaw proekologicznych

2. Wspomaganie rozwoju osobowości

- tworzenie warunków niezbędnych do zapewnienia uczniowi komfortu psychicznego, poczucia bezpieczeństwa i akceptacji, nawiązania pozytywnego kontaktu emocjonalnego nauczyciela z uczniem,

- rozwijanie autonomii ucznia i dążenie do uzyskania przez niego maksymalnego stopnia niezależności
- rozwijanie poczucia własnej wartości i akceptacji pozytywnych aspektów własnego dojrzewania i rozwoju,
- kształtowanie umiejętności rozumienia własnych uczuć i uczuć innych ludzi,
- pomoc w rozwoju pozytywnego, realistycznego obrazu siebie, swoich możliwości i zdolności,
- stworzenie warunków do rozwijania zdolności i zainteresowań

3. Udział w życiu społecznym

- nauka zasad współżycia społecznego, poszanowanie godności, uprzejmość i życzliwość
- stwarzanie możliwości uczestniczenia w różnych formach życia społecznego, przy znajomości i przestrzeganiu ogólnie przyjętych norm współżycia
- tworzenie sytuacji wychowawczych umożliwiających doświadczanie relacji społecznych, przygotowanie do pełnienia ról społecznych, wzmacnianie pozytywnych przeżyć związanych z pełnionymi rolami
- tworzenie sytuacji sprzyjających poznawaniu otoczenia, w którym przebywa uczeń, instytucji i obiektów, z których będzie w przyszłości korzystał,
- uczenie zaradności w życiu codziennym adekwatnie do indywidualnego poziomu sprawności i umiejętności,
- utrwalanie nawykowego stosowania form grzecznościowych
- uczenie asertywności, kształtowanie postaw asertywnych oraz wskazywanie korzyści płynących z zachowań asertywnych
- nauka radzenia sobie z przejawami agresji, nietolerancji
- poznawanie prawa i konsekwencji jego łamania
- kształtowanie umiejętności komunikowania się z otoczeniem
- wdrażanie do samodzielnego wykonywania czynności związanych z samoobsługą, budzenie chęci pomocy innym,
- uczenie umiejętności kierowania swoim postępowaniem, rozwijanie umiejętności dokonywania wyboru i budzenie poczucia odpowiedzialności za własne decyzje,

4. Zapobieganie zagrożeniom

- wdrażanie do przestrzegania zasad bezpieczeństwa w szkole i poza nią

- ukazywanie korzyści i niebezpieczeństw wynikających z korzystania z Internetu oraz nauka właściwych zachowań w ramach kontaktów w sieci
- dostarczanie informacji na temat sposobów unikania potencjalnie niebezpiecznych przedmiotów, substancji i osób
- kształtowanie właściwej postawy dotyczącej zakazu samodzielnego zażywania leków i stosowania środków chemicznych (np. środków czystości),
- popularyzowanie wiedzy o szkodliwości środków odurzających.
- uświadomienie zagrożeń cywilizacyjnych dla środowiska naturalnego i zdrowia człowieka - zajęcia o treściach proekologicznych
- kształtowanie postaw asertywnych w odniesieniu do substancji psychoaktywnych

5. Zapobieganie niepowodzeniom szkolnym

- stwarzanie przyjaznej atmosfery w szkole i klasie
- dostosowanie wymagań, form i metod pracy do możliwości psychofizycznych uczniów,
- zapewnienie możliwości uczestnictwa w zajęciach wspomagających rozwój psychofizyczny ucznia,
- stwarzanie uczniom możliwości osiągania sukcesów na miarę jego możliwości i rekompensowania słabych stron na innych płaszczyznach życia społecznego, kulturalnego czy w sporcie,
- kształtowanie odpowiednich postaw wobec obowiązków szkolnych,
- motywowanie uczniów do nauki szkolnej i świadomego zaangażowania się w wypełnianie obowiązków uczniowskich,
- Zapoznavanie uczniów z zasadami efektywnego uczenia się.
- uatrakcyjnienie zajęć poprzez wprowadzanie nowych metod i form pracy, w tym metod aktywizujących.

6. Wsparcie rodzin ucznia niepełnosprawnego

- rozpoznanie i diagnozowanie problemów środowiska rodzinnego
- organizowanie pomocy w ramach rozpoznanych problemów (np. pomoc psychologiczna i pedagogiczna, instruktaż, inne),
- podnoszenie wiedzy i kompetencji rodziców poprzez organizowanie szkoleń, pogadanek, rozmów, udzielanie instruktażu,
- udzielanie pomocy psychologicznej w przypadku sytuacji kryzysowych
- nawiązanie współpracy w zakresie planowania przyszłości uczniów po ukończeniu szkoły

Ewaluacja programu.

Program Profilaktyki Zespołu Szkół nie jest dokumentem zamkniętym, lecz podobnie jak Program Wychowawczy ulega zmianom wraz ze zmieniającymi się warunkami i potrzebami środowiska. Ewaluacji Profilaktyki dokonują wszyscy wychowawcy, nauczyciele oraz Dyrektor. Ewaluacja uwzględnia także opinie zebrane od rodziców i samych uczniów. Diagnoza dokonywana będzie z wykorzystaniem takich metod jak:

- obserwacja,
- wywiad, rozmowa,
- analiza pracy i wytworów,
- analiza dokumentów.

